

SAMSUN'A GÖÇ EDEN KAVAKLILARIN SOSYO-KÜLTÜREL DEĞİŞME KURAMLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Study of Kavakers Who Migrated to Samsun in Terms of Socio-Cultural Theories

İbrahim BOZ*

Öz

Günümüz dünyasında kültürler hızlı bir şekilde değişime uğramaktadır. Modernizm hareketleri ve beraberinde ortaya çıkan küreselleşme ve onun ekonomi alanında oluşturduğu kapitalizm milletlerin kültürlerinin değişmesinde etkili olmaktadır. Milletler bu değişimin kültürel yapıya zarar vermeden yaşanması için araştırmalar yapmaktadır. Bu bakımdan Türkiye’de yaşanan kültürel değişimin de araştırılması gerekmektedir. Bu değişimi incelemek için de sosyal bilimciler tarafından ortaya konulan sosyo-kültürel değişme kuramları kullanılmaktadır. Çalışmada değişimin derinlemesine tespit edilmesi için nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme, mülakat ve gözlem yöntemleri kullanılmıştır. Kavak kültürünün kentleşmeyle birlikte hızla değiştiği, insanların kültürlerini korumak için çaba gösterdiği ve bu kültürün incelenmesinde işlevsel metotların öne çıktığı tespit edilmiştir. Çalışmada Samsun’a göç eden Kavaklıların yaşadığı değişim sosyo-kültürel değişme kuramları açısından incelenmiştir. Kavaklılar şehirleşmeyle ortaya çıkan kültürel değişimden etkilenmektedir. Değişime ayak uydurmak için özellikle dernekler ve sendikalar önemli işlevler üstlenmektedir. Kavaklıların eğitim seviyelerinin artması, siyasi faaliyetlerde başarılı olması şehre uyum sağlamalarında etkili olmaktadır. Yine şehirde yerleşik durumda bulunan esnaf grubu köyden kente göç edenlere ekonomik destek sağlayarak insanların şehre uyum sağmasında etkili olmuş ve tampon bir kurum vazifesi görmüştür. Şehirde yaşanan personel değişiklikleri de Kavaklıların sosyo-kültürel açıdan yükselmesini sağlamış ve değişimi hızlandırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kavak, kültür, değişim, sosyo-kültürel değişme, uyum.

Abstract

Cultures are subject to quick changes in today’s world. The Modernist movements and the globalization that follows, added by capitalism that it produces in economical filed are effective in the changing of the national cultures. Nations do researches in order to experience the change without doing harm to the cultural structure. In this regard, the cultural change observed in Turkey needs to be studied. The rules to socio-cultural change set by social scientists are applied in order to examine this change. In our study, we employed document investigation, interview and observation methods from among the quality research methods, to determine the change in depth. It was detected that the culture of Kavak is quickly changing along with the urbanization, that the people are struggling to protect their cultures, and the functional methods are coming forward in the examination of the culture. In this study, the change the Kavakers who moved to Samsun experience was examined in terms of the theories of socio-cultural change. Kavak people are influenced by the cultural change that emerges from the urbanization. Specifically the associations and the syndicates assume important functions in pacing up with the change. The increase in the education levels and success they achieved in political actions are influential in the conformity of Kavaker to the city. Again, the settled tradesman class provides support to the migrators from the village to the city, and thus have been effective in the people to cope with the city and assumed a kind of buffer function. New personnel recruits in the city also helped Kavakers to get promoted and paced up the change.

Key words: Kavak, culture, change, socio-cultural change, adaptation.

* Dil ve Alan Uzmanı, Samsun Kitap Yazım Komisyonu, Samsun/Türkiye, ORCID: 0000-0002-6350-3137
ibrahim_boz28@hotmail.com

*Bu makale “Değişim ve Dönüşüm Sürecinde Kavak İlçesi Halk Kültürü Aktarımı” adlı doktora tezinin bir bölümünden düzenlenmiştir. Ulusal Değişim ve Toplum Kongresi’nde bildiri olarak sunulmuş, bildiri özeti yayımlanmıştır.

Giriş

Toplumsal değişme, sosyal yapıda meydana gelen farklılıkları ifade eder. Toplumu oluşturan ilişkiler ağının ve kurumların değişmesi olarak da tanımlanabilir (Sunar, 2019: 2-3). Son zamanlarda toplumsal değişme için “sosyo-kültürel değişme” kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Toplumun inanç ve değerler gibi kültürel kodları içermesi ve bu kodların davranışlarımızı belirlemesi sosyo-kültürel değişme kavramının kullanılmasında etkili olmuştur (Apalı, 2016: 397). Değişme, toplum yapısının düzenli ve uyumlu bir şekilde işlemesine katkı sunuyorsa gelişme olarak kabul edilir. Bu durum toplumsal kurumların işleyişini kolaylaştıracak ve sistemde oluşan kırılma, bozulma ve krizleri önleyecektir (Sunar, 2019: 11).

Değişim kuramcıları değişime sebep olan faktörün toplumsal yapı mı yoksa insan mı olduğu konusunda ihtilafa düşmüştür. Marx ve Durkheim gibi bilim adamları toplumsal yapının değişimi belirlediğini söyler. Onlara göre toplumsal değişim bir yapı şeklinde değişmekte ve yapının özellikleri değişimin biçimini belirlemektedir. İnsan faktörüyle bu yapının belirlediği sınırların dışına çıkamaz. İnsanın değişimde etkisi vardır ancak bu etki sosyal yapının belirlediği sınırlar dâhilinde gerçekleşir. 1970 sonrası kuramcılarında olan Giddens, yapı-aktör karşılığını ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Ona göre aktör, yapı içinde hareket eder ve bir taraftan da yapıyı dönüştürür. Her daim yapılaşma geçiren toplumsal sistemde birey, sistemi; sistem de bireyi etkiler (Sunar, 2019: 12-14).

Samsun iline bağlı olan Kavak ilçesi, konumu dolayısıyla birçok kültüre ev sahipliği yapmış ilçelerden biridir. Canik Dağlarının kuzeyinde bulunan Hacılar Dağı ile Akdağ arasında bulunan bölgede kurulmuştur. İlçenin ilk yerleşim yeri kuzeydoğusunda bulunan Kaledoruğu Höyüğü'dür. İlk yerleşimin bu bölgede olmasında kıyı bölgeleriyle iç kesimler arasında bulunması ve su kaynaklarına yakınlığı etkili olmuştur (Çelik ve Köseoğlu, 2014: 17). Kavak'ın Samsun'a uzaklığı 47 km olup ilçe Samsun-Ankara yolu üzerinde bulunmaktadır. Kavak ilçesinden Samsun'a yoğun olarak göç edilmesi ve Samsun'da bulunan Kavaklıların yaşadığı sosyo-kültürel değişimle ilgili çalışma yapılmamış olması bu çalışmamızda Kavak ilçesinin tercih edilmesini sağlamıştır.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme, gözlem ve görüşme (mülakat) yöntemleri kullanılmıştır. Bu yöntemler, kültürel olgu ve olaylar derinlemesine incelenirken sıklıkla kullanıldığı için tercih edilmiştir.

Çalışmada on kaynak kişi yer almış ve bu kişiler K.K kısaltmasıyla gösterilmiştir. Her görüşme sonunda kaynak kişilere sorular sorularak verilerin güvenilirliği teyit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca görüşme ve gözlem yapılan kişilere farklı zamanlarda ulaşılarak tutarsız veya yanlış olduğu düşünülen verilerin teyit edilmesi yoluna gidilmiştir (Şimşek ve Yıldırım, 2018: 279-280).

Samsun'a göç eden Kavaklıların son dönemlerde hızlı bir değişim yaşadığı görülmektedir. Bu değişimin hızı, yönü ve dinamiklerinin incelenmesi gerekmektedir. Bu bakımdan çalışmada Samsun'a göç eden Kavaklıların yaşadığı değişim, sosyo-kültürel değişim kuramlarıyla açıklanmaya çalışılacaktır.

Samsun'a Göç Eden Kavaklıların Sosyo-Kültürel Değişme Kuramları Açısından İncelenmesi

Şehre göç eden Kavaklıların yaşadığı değişim incelenirken özellikle işlevsel kuramların öne çıktığı görülmektedir. İşlevsel kuramlarda toplumsal yapıyı oluşturan kurumlar önemlidir (Güvenç, 2000: 158; Altun, 2017: 104). Kavaklıların toplumsal yapıyı oluşturan önemli unsurlardan biri olan geleneksel değerlerini devam ettirmeye çalışması değişimin incelenmesinde işlevsel kuramların öne çıkmasını sağlamıştır. Ancak değişimin tek bir kuramla açıklanması yeterli olamayacağından çalışmada diğer değişim kuramları da dikkate alınmıştır.

İşlevselciliğin öncüsü olan Durkheim, ihtiyaçları karşılayamayan kurumların zamanla değiştiğini vurgular. Bu durumda eski kurumlar işlevini yerine getiremez ve bu kurumların yerine yeni kurumlar ortaya çıkar (Sunar, 2019: 21-22). Göç eden Kavaklılarda köy hayatında önemli yer tutan köy odalarının önemini kaybettiği görülür. Bu kurumların yerine şehirlerde dernekler önemli faaliyetler yürütmeye başlamıştır. Köyle ilgili sorunların tartışıldığı ve önemli faaliyetlerin yürütüldüğü bir kurum olan köy odaları bu işlevlerini şehirlerde derneklerin yerine getirmesiyle şehir hayatında tamamen ortadan kalkmıştır. Bunun yerini köy dernekleri ve bu dernekler tarafından düzenlenen organizasyonlar almıştır (K.K-1, K.K-10).

Sorokin, sosyal tabakalaşmanın değişimi etkileyen önemli unsurlardan biri olduğunu ileri sürer ve özellikle tabakalar arasındaki dikey geçişten söz eder. Çünkü dikey geçiş değişim üzerinde yatay geçişten daha fazla tesir eder. Ona göre politik kurumlar dikey geçişi artıran önemli bir etkidir (Erkilet, 2013: 56-61). Ancak tabakalar arasındaki iktisadi mesafenin artması üst tabakalara geçişi yavaşlatır. Sorokin, üst tabakaya çıkmak isteyen insanlardan çok az bir kısmının bunu başarabildiğini ifade eder (Karakaya, 2016: 216-218). Samsun'a göç eden Kavaklılar, kent hayatında kendini kabul ettirmek için özellikle politik kurumlarda görev almaya başlamıştır. Zaman içerisinde değişik partilerde görev alan ve önemli görevlere gelen/getirilen Kavaklıların sayısı bir hayli artmıştır. Bu sayede yetenekli kişilerin üst tabakalara yükselme imkânı olmuştur. Bu durum Kavak insanının kent hayatında söz sahibi olmasına ve şehir hayatına uyum sağlamasına imkân tanımıştır (K.K-2).

Dahrendorf, personel değişikliklerinin değişimi etkilediğini söylemiştir. Bu değişim sayesinde mevcut çıkar ve değer ilişkileri de değişir. Bununla birlikte otoritenin bir sınıfın eline geçmesi engellenmiş olur ve diğer sınıfların da yönetime katılması sağlanır (Erkilet, 2013: 181-187). İşte Kavak insanı da kente geldiği ilk zamanlarda özellikle devlet dairelerinde görev almaya çalışmış ve bu konuda Kavaklı hemşehrilerinin desteğini görmüştür. Zaman içerisinde devlet dairelerinde görev alan Kavaklıların sayısı bir hayli artmıştır. Kavak'tan Samsun'a göç eden insanlar devlet görevlerinde bulunan kişilerden önemli destekler almıştır. Hatta bu kişiler Kavak'a hizmet götürülmesinde de öncü rol oynamıştır (K.K-2).

Merton, sosyal çevre ile kültürel çevre arasındaki çatışmaların "sapma" denilen bazı davranış bozukluklarına neden olduğunu ifade eder. Sapma davranışları da anomiyi (kuralsızlık) denilen gerilim ve çatışmaları ortaya çıkarır. Bu gerilim ve çatışmalar da değişimin hızlanmasına sebep olur (Aydın, 2014: 227-228). Samsun'a göç eden Kavaklılar da şehre ilk geldiklerinde diğer illerden gelen ve farklı kültürden insanlarla karşı karşıya gelmiştir. Bu farklılar çatışmalara sebep olmuştur. Kavaklılarla diğer göç eden gruplar arasında kavgalar yaşanmış hatta ölümle sonuçlanan durumlar da ortaya çıkmıştır. Böylelikle suç oranları artmış,

şehre uyum konusunda sorunlar belirmiştir. Kavaklılar; dernek, hemşehri, akraba ve bazı resmî kurumların desteğiyle sorunlarını azaltma yoluna gitmiştir. Farklı kültürlerin birbirini tanınması ve zaman içerisinde kültürel alışverişte bulunması da yaşanan çatışmaları azaltmıştır (K.K-2, K.K-3).

Parsons, değişim konusunda özellikle uyum (adaptasyon) kavramı üzerinde durmuştur. Toplumsal sistemin yaşadığı değişimlerde gönüllü dernekler önemli işlevler üstlenir. İnsanların yeni ihtiyaçları toplumsal sistemde gerilim oluşturduğunda bu kurumlar devreye girerek koruma mekanizması oluşturur. Böylelikle değişimlere karşı uyum artar ve değişimler sistem içerisinde kalır (Erkilet, 2013: 110-113). Samsun'da bulunan Kavak dernekleri de Kavaklı hemşehrilerin şehre uyum sağlamasında önemli işlevler üstlenir. Yeni göç eden kişilerin ev ve iş bulmalarına yardımcı olur. Farklı sosyo-kültürel faaliyetlerle insanların şehre adaptasyonunu sağlar ve toplumsal gerilimin artmasına engel olur (K.K-2, K.K-4, K.K-5).

Smelser, köyden kente göçle birlikte ailenin işlevini kaybetmeye başladığını söyler. Ailenin yerine siyasi ve aydın kesim, hukuk kuralları, gönüllü kuruluşlar toplumların bütünleşmesinde daha fazla rol oynamaya başlamıştır (Altun, 2017: 132-133). Kentte yaşayan Kavaklılar da benzer durumlarla karşılaşmıştır. Aile önemini korumaya devam etse bile eski önemini kaybetmeye başlamıştır. İlk zamanlarda sorunlarını aile, hısım ve akraba yardımıyla çözmeye çalışan aileler bu kurumların işlevlerinin zayıflamasıyla yeni kurumlara yönelmiştir. Genellikle işçi ya da memur olarak çalışan aileler, yakın akrabalarından uzaklaşmaya başlamış, modern devletin oluşturduğu kurumlar üzerinden sorunlarını çözmeye çalışmıştır. Kavaklı siyasiler, aydınlar, Kavak dernekleri, modern hukuk kuralları ve devletin sağladığı sosyal-ekonomik destekler sorunların çözümünde önemli işlevler üstlenmeye başlamıştır (K.K-6).

Anthony Giddens, fiziksel çevre, politik örgüt ve kültürel etkenlerin değişimde etkili olduğunu ifade etmektedir (Yazıcı, 2013: 1493). Ona göre toplumsal yapı insan yaşamına şekil verir ve insanların eylemleri yoluyla varlığını sürdürür (Korkmaz Yaylagül, 2008: 8-9). Kavaklıların özellikle şehre ilk yerleştiklerinde Anadolu, Fatih, Çatalarmut, Hastanebaşı, Zeytinlik gibi aynı mahallelerde yaşamaya başlaması kültürel değişmeyi yavaşlatan bir durum olmuştur. Ancak politik örgütlere katılım ve benzer kültürel özelliklere sahip insanlarla karşılaşma değişimin hızlanmasında ve şehre uyumun kolaylaşmasında etkili olmuştur. Bununla birlikte son yıllarda Kavaklıların artan ekonomik imkânlar sayesinde farklı mahallelere yerleşmeye başlaması değişimi tetikleyen başka bir etken durumundadır (K.K-6).

Turhan, değişikliğin faydalı olmasının kültürel değişimin kabul edilmesinde etkili olduğunu vurgular (Turhan, 2017: 50). Örneğin Kavak ilçesinde taşıma işlerinde eşek, at ve öküz yerine traktörün kullanılmasında bu aracın faydalı olması dikkate alınmıştır. Traktör eski araçlara göre hem daha hızlı hem de daha çok ürün taşımaktadır. Bu sayede zaman ve emekten tasarruf sağlanmış olur. Kültürel değişimi kolaylaştıran diğer bir faktör de değişimin sosyal yapıya uygun olmasıdır. Örneğin Kavak'ta tahtadan yapılan karasaban uzun yıllar toprağı işlemek için kullanılmış, tamamen demirden yapılan pulluk çok az tercih edilmiştir (Kayaoğlu, 2013: 95). Bunun sebebi pulluk için daha fazla hayvana ihtiyaç duyulmasıdır. Bu yüzden pulluklar sadece zenginlerin kullandığı bir araç olarak kalmıştır. Dolayısıyla bir değişim sosyal yapıda uyumsuzluk ve huzursuzluk oluşturuyorsa bu değişimin kabul edilmesi zorlaşır. Bu

bakımdan değişimin sosyal bünyeye uyumlu olması gerekir. Samsun'a göç eden Kavaklılar da kültürel yapılarına uygun ve yararlı unsurları bünyelerine katmış, sosyal yapılarıyla uyumsuz olan, faydalı olmayan unsurlardan uzak durmuştur. Bu bakımdan Kavaklıların doğalgazlı ısınma yerine uzun yıllar soba kullanması bu duruma örnek gösterilebilir. Doğalgazlı ısınmanın katı yakıta göre çok pahalı olması bu durumda etkili olmuştur. Zira Kavak halkı odun ihtiyacını yıllarca Kavak ilçesinde bulunan köylerinden karşılamış, bu durum şehir hayatında ekonomik olarak ayakta kalmalarına olumlu etki etmiştir. Ayrıca Kavaklıların doğalgazla ısınmadıklarını söylemesi de ısınmada doğalgazın kullanımını sınırlandırmıştır. Günümüzde doğalgazla ısınan insanların sayısı artmaktadır. Ancak doğalgaz ve sobayı birlikte kullananlar da dikkati çekmektedir (K.K-6).

Mübeccel Kıray ise değişimin nedeni olarak iktisadi farklılaşmayı görmüştür. Ona göre bu durum köyden kente göç etmeye sebep olmuş ve göç eden insanlar şehre uyum sağlamada zorluklar yaşamıştır. Bu zorlukları gidermek için kullanılan mekanizmalara tampon kurumlar adını vermiştir. Ereğli'de yaptığı çalışmada kasabaya göç edenlere yerli esnafın destek olduğunu ve şehre uyum sağlamalarına yardım ettiğini ortaya koyar (Kaçmazoğlu, 2017: 406-407; Sunar, 2019: 55-57). Benzer şekilde şehre gelen Kavaklılar, Saathane Meydanı ve Kuyumcular arastasında bulunan manifaturacılar önemli destekler görmüştür. Bu esnaflar, Kavaklıların para gibi değerli eşyalarını emanet olarak saklamış, yeri geldiğinde belli bir zamanda ödenmek üzere onlara borç vererek Kavaklıların şehre uyum sağlamasına katkı sunmuştur. Örneğin şehirde okuyan öğrenciler bu esnaflardan borç para almış, babaları şehre geldiklerinde bu borcu ödemiştir. Kısacası şehirde halka destek olan esnaf grubu, Kıray'ın dediği gibi tampon kurum vazifesi görmüştür (K.K-6, K.K-7).

Karpat, değişimi hızlandıran faktörlerden birinin göç olduğunu belirtir. Kavak yöresine Çerkez ve mübadil aileler göç etmiştir. Bu aileler yerel halkla kültürel bir alışverişe girmiştir. Bu durum çeşitli değişimlere etki etmiştir. Suç işleyen kişilere yapılan "gölleme" uygulaması, mısır pastası yapımı ve gelin yastığının damat evine atla taşınması Kavak yöresinde Çerkez ve yerli halkın ortak kültürü olmuştur (K.K-6, K.K-8). Çerkez ve mübadil aileler zaman içerisinde şehre göç etmiş, diğer ailelerle kültürel alışverişini devam ettirmiş ve böylelikle Kavaklıların değişimine katkı sunmayı sürdürmüştür. Bugün Samsun'da mısır pastası yapan ailelere rastlamak mümkündür. Yine mübadil ailelerde görülen tarhana çorbası, yerli ailelerde de görülmeye başlamış, günümüzde şehirde yaşayan Kavaklıların yaptığı çorbalardan biri olmuştur (K.K-9). Bu bakımdan değişik kültürlerden yapılan göçler Kavak insanına ait kültürün değişmesine etki etmiştir.

1950 yılından sonra Kavak'tan Samsun'a başlayan göç hareketi kent hayatında kültürel bir değişime neden olmuştur. Bu durum yeni bir kent kültürünün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu kültür kır kültürüne dayanan, şehirde değişim ve dönüşüme uğrayan bir kültürdür. Kent kültürünü değiştiren Kavaklılar göç ettikleri ilk yıllarda siyasal güçten ve kentin rahat imkânlarından mahrum olsalar da kır insanının yaratıcı ruhunu ve dinamizmini şehirlerde yaşatmaya devam etmişlerdir. Kısacası Kavaklılar hem şehir kültüründen etkilenerek değişmiş hem de şehir kültürüne önemli katkılar sunarak bu kültürün değişmesinde etkili olmuştur (Karpat, 2019: 2013).

Sonuç

Kavaklıların yaşadığı değişimin çok kapsamlı olduğunu söylemek gerekir. Bu değişimi tek bir kuramla ortaya koyma imkânı yoktur. Bu bakımdan birçok kuramın işe koşulması gerekir. Ancak bu toplumsal kuramların kapsayıcı olamaması önemli bir eksiklik olarak görülebilir. Zira bir kuramın özel bir değişimi açıklamak için çok fazla genellik kazanmış olması gerekir. Yine kuramların çok kurgusal olduğu ve gerçeklikle bağdaşmadığı da bilinen bir gerçektir. Değişim kuramcılarının daha genel ve gerçeklikle uyumlu kuramlar üretmesi gerekmektedir. Kuramlarla ilgili olarak şu da söylenebilir ki bu kuramlar ideolojik temelli hazırlanmıştır ve bazı önyargıları da barındırmaktadır. Örneğin Doğu toplumları birçok kuramcı tarafından dikkate alınmamıştır. Yine değişimin dayanak noktası olarak modernite temele alınmıştır. Modernizm olgusu zamanla bir saplantıya dönüşmüş ve her değişim modernizm olgusuyla açıklanmaya çalışılmıştır. Kısacası değişimin çok boyutlu olduğu dikkate alınmamış ve özellikle modernizme ait süreçleri yaşamayan Doğu toplumları ihmal edilmiştir (Akıncı Çötök, 2017: 204).

Kavaklılar; personel değişiklikleri, dernekler, devlet kurumları ve farklı mahallelerde yaşayan insanların sayısının artmasıyla birlikte hızlı bir değişim yaşamaya başlamıştır. Bu duruma küreselleşmenin etkileri de eklenince Kavak insanının yaşadığı değişimin daha da hızlandığı söylenebilir. Ancak sosyal bilimlerde kesin genellemelerin yapılamayacağı düşünüldüğünde benzer mahallelerde yaşayan bazı insanların kültürel değişmeye karşı bir direnç gösterdikleri de ifade edilmelidir.

Bu çalışma sonunda şu çıkarımlarda bulunulabilir:

1. Kültürel değişimi şehirlerde tetikleyen faktörlerden bazıları ihtiyaçlar ve faydalı olmasıdır. Bu bakımdan ihtiyaç ve faydalı olma özelliğini kaybeden maddi ve manevi değerler hızla değişmektedir.

2. Kültürel değişime genç insanlar yaşlılara göre daha fazla açıktır ve değişimlere uyum sağlamada zorluk çekmemektedir. Bunun yanında kadınlar erkeklere göre özellikle yöresel yemekler konusunda değişime karşı daha fazla direnç göstermektedir.

3. Şehirlerde köylerde olduğundan çok daha az toplumsal baskı oluşmaktadır. Bu bakımdan şehirler kültürel değişim için uygun bir ortam oluşturmaktadır. Özellikle farklı mahallelerde yaşayan insanlar hızlı bir değişim göstermektedir. Ancak aynı mahallelerde yaşayan insanlar kültürel baskıya maruz kaldığı için değişim daha yavaş seyretilmektedir.

4. Şehirde yaşayan Kavaklıların daha rahat bir yaşam sürmek istemesi, köyle olan bağlantılarının azalması kültürel değişimi tetikleyen etmenlerdir. Öyle ki soba yakmanın zorluğu doğalgaz kullanımını yaygınlaştırmıştır ve gelecekte sobayla ısınan ailelerin sayısının bir hayli azalacağı düşünülmektedir.

5. Şehre göç eden Kavaklıların ilk zamanlarda şehir esnafından destek aldığı görülmektedir. Ancak son dönemlerde bankalardan kredi çeken insanların sayısı bir hayli artmıştır ve artmaya da devam edecektir.

6. Farklı kültürlerle karşılaşan Kavaklılarda kültürel değişim hızlanmaktadır. Özellikle Trabzon, Ordu, Amasya, Sinop gibi şehirlerden gelen insanlarla yapılan kültürel alışverişler kültürel değişimi kolaylaştıracaktır.

7. Köyden kente göçle mekânın değişmesi kültürel değişimi artırmaktadır. Şehirlerde artık toplanma mekânları değişmiştir. AVM'ler önemli toplanma mekânı olarak zamanla kültürel değişimi hızlandıran faktörlerden biri olacaktır.

Kavaklıların yaşadığı değişimin incelenmesinde birçok kuram dikkate alınmıştır. Ancak geleneksel özelliklerini sürdürmeye çalışan Kavak insanının yaşadığı değişimin incelenmesinde işlevsel kuramlar daha fazla öne çıkmıştır. Çünkü geleneksel toplumlarda toplumsal yapı bireyden daha etkili olmaktadır. Kavaklıların şehir hayatıyla birlikte modernizm ve beraberinde ortaya çıkan kapitalizmle birlikte küreselleşmenin etkisiyle daha fazla bireyselleştiği düşünülürse bu değişimin incelenmesinde modernleşme kuramlarının öne çıkacağı varsayılabilir. Değişimin incelenmesi için çok boyutlu ve çok yönlü araştırmaların yapılması öncelikli hedefimiz olmalıdır.

Kaynakça

- AKINCI ÇÖTOK, Nesrin (2017). "Giddens Sosyolojisinde Toplumsal Dönüşümün Temel Kavramları ve Bağlantılar: Yapılanma, Modernite ve Küreselleşme", Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi, C. 3, S. 5, s. 189-207.
- ALTUN, Fahrettin (2017). Modernleşme Kuramı Eleştirel Bir Giriş. İstanbul: İnsan Yayınları.
- APALI, Yasemin (2016). "Toplumsal Değişme Bağlamında Bilginin Değişimi ve Dönüşümü", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 8, S. 17, s. 395-405.
- AYDIN, Kemal (2014). "Yapısal İşlevselci Teori ve Toplumsal Tabakalaşma", Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, S. 8, s. 213-239.
- ÇELİK, Civan ve KÖSEOĞLU, Mehmet (2014). Canik Sancağı Kavak Kazası Nüfus Defterlerinde Türk Haneler. Samsun: Ceylan.
- ERKİLET, Alev (2013). Toplumsal Yapı ve Değişme Kuramları. Ankara: Hece Yayınları.
- GÜVENÇ, Bozkurt (2000). Sosyal Kültürel Değişme. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- KAÇMAZOĞLU, H. Bayram (2017). "Mübeccel Belik Kıray'ın Sosyolojik Görüşleri Üzerine", Sosyoloji Konferansları, S. 55, s. 385-412.
- KARAKAYA, M. Fatih (2016). "Son Klasik, İlk Modern: Pitirim Aleksandroviç Sorokin ve Toplumsal Hareketlilik", İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi, C. 36, S. 1, s. 207-226.
- KARPAT, Kemal H. (2019). Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm Kırsal Göç, Gecekondu ve Kentleşme. İstanbul: Timaş Yayınları.
- KAYAOĞLU, Sıtkı (2013). Samsun Kavak Azaklı Köyü Tarih ve Kültürü. Samsun: Cem Ofset.
- KORKMAZ YAYLAGÜL, Nilüfer (2008). Gecekondu dan Apartmana Geçiş Sürecinde Kültürel Dönüşüm: Ankara Şentepe ve Birlik Mahallesi Örneğinin Bourdieucü Bir Çözümleme Denemesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- SUNAR, Lütfi (2019). "Toplumsal Değişimi Açıklamak: Temel Kavram ve Kuramlar". Sunar, Lütfi. (ed.). Türkiye'de Toplumsal yapı ve değişim. (s. 1-38). Ankara: Nobel.
- SUNAR, Lütfi (2019). "Türkiye'de Sosyal Bilimlerde Toplumsal Değişim". Sunar, Lütfi. (ed.). Türkiye'de Toplumsal Yapı ve Değişim. (s. 39-70). Ankara: Nobel.
- ŞİMŞEK, Hasan ve YILDIRIM, Ali (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.

TURHAN, Mümtaz (2017). *Kültür Değişimleri Sosyal Psikoloji Bakımından Bir Tetkik*. Ankara: Altınordu.

YAZICI, Mehmet (2013). “Toplumsal Değişim ve Sosyal Değerler”, *Turkish Studies*, C. 8, S. 8, s. 1489-1501.

Sözlü Kaynaklar

K.K-1: Ahmet Köksal, Erkek, 1964, Samsun, Memur, Üniversite, 30.08.2018.

K.K-2: Bahri Kılıç, Erkek, 1952, Samsun, İmam, Üniversite, 26.03.2019.

K.K-3: Ahmet Seven, Erkek, 1966, Samsun, Memur, Üniversite, 30.08.2018.

K.K-4: Emine Aydemir, Kadın, 1950, Samsun, Öğretmen, Ön Lisans, 20.10.1018.

K.K-5: Ayşe Atlı Selen, Kadın, 1953, Samsun, Öğretmen, Ön Lisans, 20.10.2018.

K.K-6: Sıtkı Kayaoğlu, Erkek, 1954, Samsun, Müfettiş, Üniversite, 05.05.2018.

K.K-7: Dursun Bıdıl, Erkek, 1941, Samsun, Çiftçi, Okuryazar değil, 10.06.2018.

K.K-8: Hamza Kanık, Erkek, 1950, Samsun, Muhtar, Lise, 08.09.2018.

K.K-9: Âdem Pazarlı, Erkek, 1969, Samsun, Muhtar, Lise, 08.09.2018.

K.K-10: Şaban Kurt, Erkek, 1960, Samsun, Emekli, Ortaokul, 26.03.2019.

Çalışmanın yazarı/yazarları “COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki hususları beyan etmiş(ler)dir:

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir/gerekmemektedir.

Finansman: Bu çalışma için herhangi bir kurum ve kuruluştan destek alınmamıştır.

Destek ve Teşekkür: Çalışmanın araştırılması ve yazımı esnasında destek veya fikirlerine başvurulmuş herhangi bir kişi bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

Yazarın Notu: Bu çalışma “Değişim ve Dönüşüm Sürecinde Kavak İlçesi Halk Kültürü Aktarımı” adlı doktora tezinin bir bölümünden düzenlenmiştir. Ulusal Değişim ve Toplum Kongresi’nde bildiri olarak sunulmuş, bildiri özeti yayımlanmıştır.

Katkı Oranı Beyanı: Bu makalenin tüm bölümleri tek bir yazar tarafından hazırlanmıştır.

The author / authors of the study declared the following points within the framework of the “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for this study.

Funding: No support was received from any institution or organization for this study.

Support and Acknowledgments: There is no person whose support or ideas are consulted during the research and writing of the study.

Declaration of Conflicting Interests: The author has no potential conflict of interest regarding research, authorship or publication of this article.

Author’s Note: This study was produced from the doctoral thesis titled “Değişim ve Dönüşüm Sürecinde Kavak İlçesi Halk Kültürü Aktarımı”.

Author Contributions: All sections of this article have been prepared by a single author.